

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

12.1.2024
luvn.fi

Anvisningar för famil- jevården

Funktionshindersservice LUVN

Innehåll

1	Perhehoidon määrittely.....	1
1.1	Perhehoidon muodot.....	1
1.2	Omaishoidon ja perhehoidon välinen ero	2
1.3	Perhehoitaja	2
1.4	Perhekoti	3
1.5	Esteet perhehoitajaksi ryhtymiselle tai perhekodin perustamiselle:	5
2	Perhehoidon myöntäminen	6
3	Toimeksiantosopimus.....	7
4	Perhehoitajalle maksettavat korvaukset	10
4.1	Hoitopalkkio ja kulukorvaukset	10
4.1.1	Hoitopalkkio osavuorokautisessa perhehoidossa	11
4.1.2	Hoitopalkkio lyhytaikaisessa perhehoidossa	11
4.1.3	Tutustumiskäynteihin liittyvät palkkiot.....	11
4.1.4	Hoitopalkkio pitkäaikaisessa perhehoidossa	12
4.1.5	Kulukorvaus perhekodissa	12
4.1.6	Palkkionmaksu ja kulukorvaus perhehoidon keskeytyksen aikana.....	13
4.1.7	Asiakaskohtainen käynnistämiskorvaus perhekodissa	15
4.1.8	Matkakorvaukset.....	15
5	Perhehoitajan asema	16
5.1	Perhehoitajan oikeus vapaaseen	16
5.1.1	Sijaishoito perhehoitajan vapaan ja muun poissaolon aikana	17
5.2	Perhehoitajan sosiaaliturva ja vakuutukset	18
5.3	Perhehoitajan tuki ja valvonta	19
5.4	Pitkäaikaisen perhehoitajan lisätuki	20
5.5	Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus	20
5.6	Vaitiolovelvollisuus ja tietojensaanti.....	21
5.7	Lääkehoidon vastuut	21
6	Perhehoidon päättymisen	22
7	Perhehoidossa olevaa asiakasta koskevat asiat	23
7.1	Perhehoidon asiakasmaksu	23
7.2	Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan asiakkaan yksityisvarat.....	23
8	Asiakkaan katoaminen perhehoidossa	24
9	Asiakkaan kuolema perhehoidossa	24
	Liite 1. Hoitopalkkioluokkien määrittely	25
	Liite 2. Perhehoidon palkkiot.....	26

1 Definition av familjevård

Med familjevård avses vård eller fostran av eller annan omsorg om en person under en del av dygnet eller dygnet runt i familjevårdarens hem eller i den vårdbehövandes hem. Målet är att ge den som är i familjevård möjlighet till vård enligt behovet under hemliknande förhållanden och till nära människorelationer som en familjemedlem.

Genom familjevården strävar man efter att främja välbefinnandet, självbestämmanderätten, funktionsförmågan, grundtryggheten och de sociala relationerna hos en person i familjevård. Familjevården utgår från klientens livssituation, tidigare livserfarenheter samt behov av vård och omsorg.

1.1 Former av familjevård

Familjevården kan vara kortvarig eller långvarig beroende på den individuella serviceplanen och/eller specialomsorgsprogrammet i fråga om personer med intellektuell funktionsnedsättning. Med familjevård avses familjevård i den vårdbehövandes hem eller familjehem på basis av ett uppdragsavtal enligt familjevårdslagen. I uppdragsavtalet fastställs familjevårdens form och varaktighet specifikt för varje klient.

Kortvarig familjevård kan ordnas regelbundet till exempel för att ordna ledighet för en närståendevårdare, stöda föräldrarnas ork eller som ett tidsbundet arrangemang till exempel vid utskrivning från sjukhus, vid byte av familjevårdsplats, i väntan på en långvarigare boendeplats eller om familjevårdaren är ledig en längre tid. Målet med kortvarig familjevård är att stödja möjligheterna för äldre, långtidssjuka eller personer med funktionsnedsättning att bo hemma. Regelbunden kortvarig familjevård varar högst 14 dagar i månaden. Vid separat överenskommelse eller i överraskande situationer kan antalet dagar överskridas.

Familjevård hemma hos den vårdbehövande kan ordnas i form av kortvarig familjevård och/eller familjevård under en del av dygnet.

Familjevård under en del av dygnet varar högst 8 timmar under samma dygn. Vård som varar över natten (mindre än 12 timmar) betraktas också som familjevård under en del av dygnet.

Långvarig familjevård kan vara ett mellanskede av rehabilitering inför ett självständigt liv (över 3 månader) eller ett mer permanent arrangemang där personen bor och lever i familjehemmet.

1.2 Skillnad mellan närståendevård och familjevård

Med närståendevård avses att vård av och omsorg om en person ordnas i hemförhållanden med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära. Med familjevård avses vård, fostran eller annan omsorg av en person i familjevårdarens privathem eller i den vårdbehövandes hem av en familjevårdare som har genomgått förberedande utbildning. Om en person vårdas av sitt eget barn, en förälder, mor- eller farföräldrar, syskon eller en make/maka/sambo är vården närståendevård.

1.3 Familjevårdare

Personer som med hänsyn till sin utbildning, sin erfarenhet eller sina personliga egenskaper är lämpliga att ge familjevård kan godkännas som familjevårdare. Familjevårdaren behöver inte ha en utbildning inom social- eller hälsovårdsbranschen. Familjevårdaren tillhandahåller familjevård enligt familjevårdslagen i den vårdbehövandes hem (ambulerande familjevårdare) eller i familjevårdarens eget hem (familjehem) på basis av ett uppdragsavtal som personen ingått med välfärdsområdet.

Av familjevårdaren förutsätts:

- lämplighet och engagemang för uppgiften som familjevårdare på basis av förberedande utbildning
- myndig ålder
- god hälsa (läkarintyg begärs vid behov)
- beredskap att samarbeta med myndigheter, anhöriga och andra samarbetsnätverk

- en stabil ekonomisk situation
- straffregisterutdrag (om den som vårdas är minderårig)
- förmåga att tillgodose klientens behov i enlighet med klientens intresse.

Personer som vill börja arbeta som familjevårdare ska genomgå förberedande utbildning innan ett uppdragsavtal ingås. Målet med utbildningen är att hjälpa den person och/eller familj som vill bli familjevårdare att fatta ett medvetet beslut om att bli familjevårdare, att förbinda sig till uppgiften samt att bedöma personens färdigheter och förutsättningar att sköta uppgiften. Den förberedande utbildningen kan av särskilda skäl genomföras senast ett år efter placerandet (familjevårdslagen 263/2015, 6 §).

Familjevårdaren skapar en trygg och aktiverande miljö för den vårdbehövande och beaktar i sin vård- och/eller fostringsuppgift den vårdbehövandes utveckling jämte specialbehov. Familjevårdaren strävar efter att trygga kontakten och relationerna mellan den vårdbehövande och dennes närstående.

Välfärdsområdets ansvarspersoner gör en bedömning av lämpligheten som familjevårdare. I bedömningen utreds livssituationen hos den person som vill bli familjevårdare samt krav och skyldigheter i anslutning till familjevården.

Den som vill bli familjevårdare ska ge sitt skriftliga samtycke till att den person som ansvarar för familjevården av vuxensocialarbetet och/eller barnskyddet i välfärdsområdet begär ett utlåtande om att det inte föreligger några hinder för att bli familjevårdare.

1.4 Familjehem

Ett familjehem är ett privathem som godkänts och övervakas av Västra Nylands välfärdsområde och där familjevård ges. Vid bedömningen av familjehemmets lämplighet beaktas särskilt följande:

- Familjehemmets utrymmen, nivå av utrustning, säkerhet, tillgänglighet, hälsoförhållanden och hemmets närmiljö. Vuxna i familjevård ska vid långvarig familjevård i regel ha ett eget rum. En person i kortvarig familjevård kan placeras i ett rum för två personer.
- I familjehemmet förses varje boendes rum med en brandvarnare. Utöver i rummen installeras minst 1 brandvarnare per varje påbörjad 60 kvadratmeter på varje våning. Brandvarnarna ska testas regelbundet. I familjehemmet ska finnas en släckningsfilt och dessutom rekommenderas en handbrandsläckare.
- Rummen för personer i familjevård som har svårt att röra sig är belägna på byggnadens första våning eller så att det finns en direkt utgång från den våning där sovrummen finns.
- Familjevårdaren ska behärska räddning och primärsläckning.
- Familjevårdaren ansvarar för säkerheten i familjehemmet även i undantagsförhållanden och är skyldig att omedelbart vidta eventuella korrigerande åtgärder med anknytning till säkerhet som brandmyndigheterna eller handledaren inom familjevården lägger fram.
- Familjemedlemmarna ska vara beredda att acceptera att alla är jämlika och verksamheten i familjehemmet. Den som placeras i familjevård har en jämlik ställning i förhållande till familjens övriga medlemmar. Den som får familjevård har tillgång till alla gemensamma utrymmen i hemmet.

I familjehem får högst fyra personer vårdas samtidigt, inberäknat de barn under skolåldern och andra personer i behov av särskild vård eller omsorg som bor i samma hushåll som vårdaren. Man kan avvika från antalet personer som vårdas om det är fråga om vård av syskon eller medlemmar av samma familj (familjevårdslagen 263/2015, 7 §).

Antalet personer som vårdas i ett familjehem kan dock uppgå till högst sex personer, om det i familjehemmet bor minst två personer som

svarar för den vård som tillhandahålls i familjehemmet och som genomgått förberedande utbildning. Av de sistnämnda ska åtminstone den ena dessutom ha en lämplig utbildning för uppgiften och tillräcklig erfarenhet av vård- och fostringsuppgifter (familjevårdslagen 263/2015, 7 §). I 9 § i familjevårdslagen finns bestämmelser om avvikelser från antalet personer som vårdas.

Man kan avvika från det maximala antalet om familjevårdaren vikarierar en annan familjevårdare under dennes ledighet. Arrangemanget ska alltid överenskommas på förhand med ansvarspersonen för familjevården i välfärdsområdet. När arrangemanget planeras ska man beakta att arrangemanget är möjligt med tanke på umgänget mellan de vårdbehövande, deras funktionsförmåga och vårdbehov samt familjehemmets lokaler.

1.5 Hinder för att bli familjevårdare eller grunda ett familjehem

- Användning av fysiska begränsningsmetoder som inte är förenliga med klientens bästa.
- Anteckning i straffregistret om brott mot barn eller misshandel.
- Aktiv/långvarig klientrelation inom barnskyddet i familjen.
- Fysisk kronisk sjukdom som förutspås orsaka nedsatt funktionsförmåga.
- Missbruksproblem eller psykiska problem i familjen.
- Ekonomiska svårigheter i familjen.
- Någon av familjemedlemmarna motsätter sig att familjen bli familjevårdsfamilj.
- Livsåskådning som mycket starkt påverkar familjens liv och vardag.
- Underkänd bedömning i den förberedande utbildningen.

2 Beviljande av familjevård

Familjevård är socialservice och beviljandet av den grundar sig på en bedömning av servicebehovet. Då familjevård ordnas är det viktigt att man säkerställer att den vårdbehövande och dennes närstående är delaktiga i planeringen av familjevården och medan familjevården pågår. Det här innebär att personen enligt sin ålder och funktionsförmåga och med hjälp av nödvändiga stödåtgärder får vara med och göra upp planer för och fatta beslut om sitt liv, så att personens önskemål och intresse beaktas (STM 2017. Stöd för verkställigheten av familjevårdslagen).

Familjevård kan beviljas till exempel när

- klienten inte klarar sig ensam hemma och upplever otrygghet, ångest, depression eller ensamhet
- klienten behöver handledning, stöd eller närvaro av någon annan för att klara av vardagen
- familjevård stöder klientens närståendes ork
- familjevård är ett ändamålsenligt sätt att ordna service för klienten.

En tjänsteinnehavare inom funktionshindersservicens socialarbete och den person som ansvarar för familjevården bedömer om personen lämpar sig som klient inom familjevården. Den som ansvarar för familjevården bedömer familjevårdarens förmåga att tillgodose personens behov. Familjevårdaren har lagenlig rätt att få information om personens livshistoria och hälsotillstånd som är väsentlig för att vården ska lyckas. Utifrån de uppgifter som familjevårdaren fått bedömer hen själv sin egen förmåga att ta hand om personen i fråga. För att familjevården ska lyckas är det viktigt att en klient som behöver familjevård kan anvisas en lämplig familjevårdare eller familj.

När familjevården planeras utreds också behovet av och tillgången till social- och hälsovårdstjänster och andra stödåtgärder.

Familjevård lämpar sig inte för en person som

- behöver kontinuerlig vård på sjukhusnivå eller
- behöver kontinuerlig regelbunden hjälp nattetid eller
- är aggressiv och beteendet inte kan kontrolleras så att man kan garantera säkerheten för familjevårdaren eller andra personer som bor i familjehemmet eller
- rymmer så mycket att tillsyn är omöjlig eller
- kontinuerligt behöver hjälp av två personer i sina dagliga sysslor eller
- inte förbinder sig till samarbete.

Ansvarspersonen för familjevården inom funktionshindersservicen ordnar möjlighet till och koordinerar vid behov ömsesidiga besök mellan familjevårdaren och personen som kommer till familjevården. Familjevården inleds alltid med en bekantningsperiod. Om personen ska bo i ett rum för två personer i långvarig familjevård, ska alla parter godkänna arrangementet.

En tjänsteinnehavare inom funktionshindersservicen ingår ett uppdragsavtal med familjevårdaren när familjevården inleds. Ansvarspersonen för familjevården inom funktionshindersservicen stöder och hjälper familjevårdaren i sin uppgift.

3 Uppdragsavtal

I uppdragsavtalet kommer familjevårdaren och Västra Nylands välfärdsområde överens om ömsesidiga rättigheter och skyldigheter i anslutning till vårdrelationen. För varje klient inom familjevården ingås ett separat uppdragsavtal innan familjevården inleds eller omedelbart efter att den har inletts.

En familjevårdare som ingått ett uppdragsavtal står inte i ett sådant arbetsavtalsförhållande till välfärdsområdet som avses i 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001).

Uppdragsavtalet undertecknas av familjevårdaren/-vårdarna och en tjänsteinnehavare inom funktionshindersservicen. Avtalet ses över om situationen förändras och justeringen ska diskuteras om den ena parten kräver det. Avtalet får inte ändras av den ena parten. Till ett uppdragsavtal inom familjevården bifogas en serviceplan för den vårdbehövande.

När välfärdsområdet bereder ett sådant uppdragsavtal om familjevård av en minderåring som avses i familjevårdslagen ska välfärdsområdet innan uppdragsavtalet ingås be personen visa upp ett straffregisterutdrag (lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn 504/2002, 6 § 2 mom.). Även familjevårdarens make/maka/partner ska lämna in ett straffregisterutdrag om de bor i samma hushåll och/eller partnern regelbundet deltar i vården. Straffregisterutdraget får inte vara äldre än sex månader. Straffregisterutdraget är avgiftsbelagt och beställs från Rättsregistercentralen.

I uppdragsavtalet fastställs

- avtalsparter
- personen i familjevård
- avtalets innehåll
- form av familjevård (långvarig, kortvarig, en del av dygnet)
- om familjevården genomförs hemma hos den vårdbehövande
- mottagaren av vårdarvode
- vårdarvodets belopp och tidtabell för betalning
- kostnadsersättning och tidtabell för betalning
- startersättning

- ersättning för särskilda kostnader
- avtalets giltighetstid
- familjevårdarens rätt till ledighet och genomförande av ledighet
- betalning av arvode och ersättning för kostnader
- familjevårdarens förberedelse, handledning, utbildning och stöd
- ansvarig arbetstagare (kontaktperson)
- uppsägning av avtalet
- anvisningar som ska följas
- godkännande av familjehemmet
- familjevårdarens skyldigheter
- bilagor
- översyn av uppdragsavtalet
- Samarbetet mellan Västra Nylands välfärdsområde och familjevårdaren.

Till uppdragsavtalet fogas vid behov:

- en utredning om rättigheter, stödåtgärder och
- hobbyverksamhet hos personen i familjevård och nödvändiga åtgärder för att tillgodose dessa
- en plan för de social- och hälsovårdstjänster och andra stödåtgärder som behöver ordnas för personen i familjevård för att genomföra familjevården.

När familjevården inleds kan man ömsesidigt komma överens om en provotid, då uppsägningstiden inte gäller. Om inte något annat har överenskommit i ett uppdragsavtal, kan avtalet sägas upp så att det upphör

att gälla två månader efter uppsägningen. Om familjehemmet eller den vård som ges där vid tillsynen konstateras vara olämpliga eller bristfälliga, ska det välfärdsområde som svarar för ordnandet av vården försöka se till att bristen avhjälpas. Om bristen inte avhjälpas inom utsatt tid eller inte kan avhjälpas utan oskäligt besvär eller inom en skälig tid, kan uppdragsavtalet hävas omedelbart (familjevårdslagen 263/2015, 12 §).

4 Ersättningar till familjevårdaren

För familjevård betalas till familjevårdaren ett vårdarvode, en kostnadsersättning samt startersättning som övervägs separat. I familjevårdslagen (263/2015, 16 § och 17 §) fastställs arvodets och kostnadsersättningens minimibelopp samt maximibeloppet för startersättningen. De arvoden och kostnadsersättningar som betalas till familjevårdaren justeras varje kalenderår med en indexjustering enligt social- och hälsovårdsministeriets kommuninfo. Ersättningarna till familjevårdare fastställs i bilaga 1.

Vårdarvodet är skattepliktig inkomst och familjevårdaren tjänar in pension.

På kostnadsersättningen verkställs även förskottsinnehållning. Eftersom kostnadsersättningen inte är en faktisk inkomst för familjevårdaren, får avdrag göras i beskattningen. Fördelningen av arvoden och ersättningar för familjevård mellan makarna kan avtalas separat.

Vid långvarig familjevård grundar sig betalningen av ersättningarna på det månadsarvode som avtalats. Vid kortvarig familjevård grundar sig betalningen av ersättningarna på en månadsrapport (faktiska vårddagar). Vårdarvodet betalas enligt det faktiska antalet vårddagar den sista dagen i följande månad, om månadsrapporten har lämnats in inom utsatt tid.

4.1 Vårdarvode och kostnadsersättningar

Det arvode som betalas för vården grundar sig på varje vårdbehövandes individuella serviceplan, av vilken framgår klientens funktionsförmåga, hur mycket tid som används för vården samt hur krävande och bindande

vården är. Vårdbehovet bedöms med hjälp av indikatorer för funktionsförmågan och en individuell bedömning av helhetssituationen.

En tjänsteinnehavare inom funktionshindersservicen och ansvarspersonen för familjevården ansvarar för bedömningen, vid behov i samarbete med olika experter. Vårdarvodets storlek fastställs när uppdragsavtalet ingås och justeras om det sker förändringar i situationen hos den person som får familjevård.

4.1.1 Vårdarvode vid familjevård under en del av dygnet

Familjevård under en del av dygnet är en form av kortvarig familjevård. Betalningsgrunden för hur krävande och bindande familjevården under en del av dygnet är är den vårdbehövandes behov av hjälp, handledning och tillsyn. För familjevård under en del av dygnet har fastställts ett vårdarvode per timme.

4.1.2 Vårdarvode vid kortvarig familjevård

Betalningsgrunden för hur krävande och bindande den kortvariga familjevården är är den vårdbehövandes behov av hjälp, handledning och tillsyn. Arvodet för kortvarig familjevård betalas till familjevårdaren enligt antalet faktiska vård dagar utan avbrott. Som vård dag räknas en kalenderdag då personen har varit i familjevård. Till exempel om klientens familjevård inleds på fredag klockan 18 och avslutas på söndag klockan 18, betalas vårdarvode för tre dagar.

4.1.3 Arvoden för bekantningsbesök

Familjevårdaren får ersättning för bekantningsbesök enligt ett timbaserat arvode enligt arvoden för kortvarig vård (under en del av dygnet). Det första mötet mellan familjevårdaren, klienten och eventuella andra personer som deltar i mötet räknas inte som ett bekantningsbesök och ersätts inte.

I uppdragsavtalet fastställs för klienten högst sex bekantningsbesök som är högst 8 timmar långa. Om bekantningsbesöken genomförs någon annanstans än hemma hos klienten betalas till familjevårdaren i kostnadsersättning hälften av ersättningen för kortvarig familjevård.

4.1.4 Vårdarvode vid långvarig familjevård

Betalningsgrunden för hur krävande och bindande vården är är den vårdbehövandes behov av hjälp, handledning och tillsyn. Vården kan bli mindre bindande bland annat om klienten deltar i dagverksamhet. Delta-gande i dagverksamhet fastställs i klientens serviceplan. Som dagverksamhet räknas också daghem, skola eller annan verksamhet under dagtid. Vårdarvodena presenteras i bilaga 2.

4.1.5 Kostnadsersättning i familjehem

Som grund för kostnadsersättningarna används de faktiska kostnaderna för vården och underhållet av en person i familjevård och varje persons individuella behov. I uppdragsavtalet avtalas om kostnadsersättningens storlek och hur ersättningen justeras. Nedan följer exempel på kostnader för vilka kostnadsersättningen är avsedd att användas:

- matutgifter (kostnadsersättningen kan höjas om den vårdbehövande har allergier och specialkost)
- tvättmedel, toalettpapper och hushållspapper
- boendekostnader, till exempel avfallshantering, el, värme, vatten
- baskläder och klädvård
- sedvanliga motions- och hobbyredskap, måttlig hobbyverksamhet
- resekostnader för vanliga körningar som hör till vardagen i familjevården och som körs med egen bil
- telefonavgifter (klienten betalar själv för en egen telefon och kostnaderna för den)
- försäkringar och skatter
- sedvanliga kostnader för hälso- och sjukvård som inte ersätts med stöd av annan lagstiftning.

Kostnadsersättningen kan höjas/sänkas av motiverade skäl, men detta avtalas separat i uppdragsavtalet.

Vad gäller brukspenningen för barn under 15 år iakttas riktlinjerna i 55 § i barnskyddslagen, enligt vilken brukspenningen ska motsvara barnets individuella behov. Brukspenningen för personer under 16 år utgör dock minst en tredjedel av det gällande beloppet på underhållsstödet.

Personer över 16 år får av sina pensionsinkomster och andra inkomster ett belopp för personligt bruk enligt lagen om klientavgifter, och då betalas inte brukspenning (lagen 734/92 och förordningen 912/92 om klientavgifter inom social- och hälsovården). Eventuella kostnader som ersätts utöver den månatliga kostnadsersättningen avtalas från fall till fall.

Vid kortvarig familjevård täcks kost, boende och personliga behov (t.ex. hygien och klädvård) för en person i familjevård med kostnadsersättning.

4.1.6 Arvode och kostnadsersättning under tiden för avbrott i familjevården

Annullering av kortvarig familjevård och familjevård under en del av dygnet

Om familjevårdaren får information om att en överenskommen vård dag eller -period har annullerats

- fem dygn innan vården skulle ha inletts: till familjevårdaren betalas inget vårdarvode eller kostnadsersättning
- mindre än fem dygn innan vården skulle ha inletts och ingen annan klient placeras i stället: till familjevårdaren betalas vårdarvode enligt den planerade vårdperioden, dock för högst tre dagar.

Om familjevårdaren annullerar en överenskommen period betalas varken vårdarvode eller kostnadsersättning.

Avbrott i långvarig familjevård

När familjevården avbryts på grund av familjevårdarens ledighet:

- betalas vårdarvode till fullt belopp

- betalas kostnadsersättning till fullt belopp.

Om avlösarservicen sker i den långvariga familjevårdarens hem, betalas kostnadsersättningar till den långvariga familjevårdaren, om inget annat avtalas.

Under ett oförutsett avbrott (t.ex. om familjevårdaren blir sjukledig eller klienten skrivs in på sjukhus):

- betalas vårdarvode till fullt belopp i 30 dagar
- efter 30 dagar halveras vårdarvodet under de följande 30 dagarna
- efter 60 dagar upphör arvodet helt och hållet att betalas
- kostnadsersättning betalas till fullt belopp i 5 dagar, därefter upphör betalningen.

Om vården av den vårdbehövande ordnas i familjehemmet trots sjukledigheten, fortsätter betalningen av kostnadsersättningen.

När avbrottet är planerat (den vårdbehövande deltar t.ex. i rehabilitering eller hos är anhöriga):

- betalas vårdarvode till fullt belopp i 30 dagar
- betalas ingen kostnadsersättning.

En förutsättning för att arvodet för familjevård ska betalas är att familjevårdaren håller kontakt till exempel med en person på sjukhuset och samarbetar med vårdplatsen. De dagar då den vårdbehövande lämnar och återkommer till familjehemmet räknas inte som frånvarodagar.

Under utbildningstiden för en långvarig familjevårdare betalas arvode och kostnadsersättning till fullt belopp om utbildningen har avtalats på förhand och ordnas av staden. Om deltagande i annan utbildning och ersättning för kostnader ska avtalas separat och på förhand med den kontaktperson som utsetts för familjevårdaren. Välfärdsområdet deltar i utbildningskostnaderna i förhållande till antalet klienter i familjevård.

4.1.7 Klientspecifik startersättning i familjehemmet

Enligt lagen kan till familjevårdaren betalas en startersättning för de behövliga kostnaderna för inledandet av en ny klientrelation inom familjevården; till exempel för nödvändiga ändringsarbeten i bostaden, möbler och sängkläder. Startersättning beviljas på basis av ansökan för faktiska kostnader som övervägs och anskaffas från fall till fall när ersättning inte kan fås via andra system. Startersättning beviljas i regel inte för sedvanliga hushållsapparater som hör till utrustningen i hemmet.

Vid kortvarig familjevård och familjevård under en del av dygnet är startersättningen behovsprövad.

De ändringsarbeten i bostaden och hjälpmedel som personer med funktionsnedsättning behöver ska i fråga om stadigvarande familjevård i första hand anskaffas med stöd av socialvårdslagen eller lagen om funktionshinderservice och medicinsk rehabilitering inom hälso- och sjukvården.

Anskaffningar som gjorts med startersättning tillhör Västra Nylands välfärdsområde. Avskrivningstiden är 4 år, så anskaffningens värde minskar med en fjärdedel (25 %) varje år. Om vården avslutas inom en kortare tid kan den andel av startersättningen som inte amorterats återkrävas om det är skäligt och med beaktande av situationen. Anskaffningar som gjorts med startersättning är familjevårdarens egendom efter avskrivningstiden.

För användningen av startersättningen görs upp en anskaffningsplan och kostnadskalkyl. För beviljad startersättning görs en bilaga till uppdragsavtalet som innehåller de anskaffningar som gjorts med startersättningen. Kostnaderna för godkända anskaffningar betalas mot kvitton.

4.1.8 Reseersättningar

Resekostnader som beror på en klient inom familjevården (t.ex. sedvanliga inköpsresor, apoteksbesök, besök hos frisör eller hobbyverksamhet) ingår i kostnadsersättningen. För klientens resor till sjukvård eller rehabilitering ansöks om reseersättning hos FPA. Klienten betalar själv

självriskandelen. Kunden betalar själv rekreationsresor (t.ex. till utlandet) enligt penningssituationen och enligt överenskommelse med intressebevakaren.

Resekostnaderna ersätts då familjevårdaren deltar i en utbildning som ordnas av den aktör som placerat klienten eller enligt särskild överenskommelse i till exempel ett möte om rehabiliteringsplanen i enlighet med FPA:s kilometerersättning inom ramen för sjukförsäkringen.

De resekostnader som uppstår för en kortvarig familjevårdare vid resor mellan familjevårdarens och klientens hem ersätts vid användning av egen bil enligt den kilometerersättning inom ramen för sjukförsäkringen som FPA fastställer varje år. Om familjevårdaren inte har möjlighet att använda bil ersätts kostnaderna för resorna enligt det förmånligaste allmänna transportmedlet.

5 Familjevårdarens ställning

5.1 Familjevårdarens rätt till ledighet

En familjevårdare som tillhandahåller långvarig familjevård har rätt till tre (3) dygns ledighet för varje kalendermånad under vilken vårdaren har arbetat minst 14 dygn som familjevårdare. Om arrangemangen kring de avtalsenliga ledigheterna samt om specialsituationer (t.ex. överskridande av antalet lediga dagar) avtalas tillsammans med handledaren inom familjevården.

Det rekommenderas att längre ledigheter fördelas jämnt över året. En intjänad ledighet ska tas ut före utgången av februari följande kalenderår. Ledigheter som överskrider antalet lediga dagar enligt avtalet återkrävs om familjevården upphör mitt under året.

I regel innebär klientens besök hos närstående inte en ledighet för familjevårdaren. Den långvariga familjevårdaren har fortfarande ansvaret för vården.

Som ledighet räknas hela dygn. Klientens avresedag är inte en ledig dag för familjevårdaren medan den dag klienten kommer tillbaka är en ledig dag. Således går det åt till exempel 2 lediga dagar under ett veckoslut (fredag–söndag) och 6 lediga dagar under perioden måndag–söndag.

Funktionshindersservicen hjälper familjevårdaren att ordna vården av en person i familjevård under ledigheten.

Dessutom ska den vårdbehövandes egna önskemål om en kortvarig vårdplats beaktas.

En planerad längre ledighet (t.ex. vårdarens sommarsemester) ska meddelas den kontaktperson som angetts i uppdragsavtalet minst en månad innan ledigheten börjar.

Rätt till ersättning för två (2) lediga dygn för personer som tillhandahåller kortvarig familjevård uppkommer när antalet vårddygn uppgår till minst 14 dygn per kalendermånad per klient inom familjevården. För en kortvarig familjevårdare ersätts ledigheten genom ett arvode enligt uppdragsavtalet.

5.1.1 Avlösarservice under familjevårdarens ledighet och annan frånvaro

Västra Nylands välfärdsområde kan ordna den avlösarservice som behövs under familjevårdarens ledighet eller annan tillfällig frånvaro genom att med en person som uppfyller kraven i 6 § ingå ett uppdragsavtal där personen förbinder sig att ge vården i familjevårdarens hem. Avlösningen kan ordnas på detta sätt, om familjevårdaren samtycker till det och om arrangemanget kan anses förenligt med den vårdbehövandes bästa.

I det uppdragsavtal som ingås med en avlösare ska parterna

- komma överens om beloppet och utbetalningen av vårdarvodet till avlösaren
- vid behov komma överens om ersättning för de kostnader som avlösaren orsakas

- komma överens om uppdragsavtalets giltighetstid
- vid behov komma överens om andra frågor som gäller den vård som avlösaren ger.

Avlösaren står inte i anställningsförhållande till det välfärdsområde som har ingått avtalet. På utbildning och stöd som ordnas för avlösare tillämpas det som föreskrivs gällande familjevårdare i 15 § och på den sociala tryggheten för avlösare tillämpas det som föreskrivs för familjevårdare i 20 §.

Om avlösarservicen sker hemma hos den ordinarie familjevårdaren betalas till avlösaren ett vårdarvode. Kostnadsersättningen betalas till den ordinarie familjevårdaren.

Om avlösarservicen sker hemma hos avlösaren betalas till avlösaren ett arvode för kortvarig familjevård upp till 14 dagar. Om avlösarservicen varar över 14 dagar betalas till vårdaren för hela tiden enbart arvode för långvarig familjevård.

5.2 Familjevårdarens sociala trygghet och försäkringar

Bestämmelser om pensionsskyddet för familjevårdare finns i pensionslagen för den offentliga sektorn (2016/81). Familjevårdarens pensionsskydd bestäms enligt grundpensionsskyddet och storleken på den pension vårdaren tjänar in bestäms enligt vårdarvodet. Familjevårdaren ska informera den ansvariga arbetstagaren inom familjevården om pensioneringen minst tre månader på förhand.

Bestämmelser om familjevårdarens olycksfallsförsäkring finns i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (2015/459). Västra Nylands välfärdsområde ansvarar för att försäkra familjevårdaren mot olycksfall i arbetet.

Välfärdsområdet har ingen försäkring för skador som personen som får vård orsakats i familjevården. Därför rekommenderas det att familjevårdaren tecknar en utvidgad hemförsäkring. Den egendom en person som får långvarig familjevård har omfattas av familjevårdarens försäkring för

hemlösöre. Familjevårdaren ansvarar för skador som orsakas den vårdbehövande, dennes egendom eller utomstående. Om en skada inträffar utreds ärendet tillsammans med familjevårdaren och den ansvariga arbetstagaren inom familjevården i välfärdsområdet.

5.3 Stöd för och tillsyn över familjevårdaren

Familjevårdaren har rätt att få stöd för sitt arbete. Utbildningen och handledningen för familjevårdare ordnas av välfärdsområdet i samarbete med läroanstalter, genom projekt eller som en köpt tjänst inom ramen för anslagen. I utbildningens innehåll strävar man efter att beakta familjevårdarnas tidigare utbildning och familjevårdens behov vid tidpunkten i fråga. Den ansvariga arbetstagare som utsetts i uppdragsavtalet har ansvar för att ordna närhandledning inom familjevården.

Den ansvariga arbetstagaren gör regelbundna handlednings- och stödbesök i familjehemmet, minst en gång om året. Den ansvariga arbetstagaren träffar en ambulerande familjevårdare i hemmet minst en gång per år. I samband med dessa möten beaktas också familjevårdarens ork och utbildningsbehov.

Västra Nylands välfärdsområde ordnar för familjevårdare med uppdragsavtal 1–2 utbildningsdagar per år i samarbete med kommunerna och andra samarbetspartner. Familjevårdaren har möjlighet att vid behov få arbetshandledning och/eller en mentor i enlighet med välfärdsområdets praxis. Arbetshandledningen minskar inte vårdarvodena och kostnadsersättningen. Familjevårdaren har möjlighet att delta i kamratgruppsverksamhet. Kamratgruppsträffarna kan ordnas av välfärdsområdet eller vara självstyrande.

Välfärdsområdet ansvarar för tillsynen över familjevården och kan inspektera verksamheten i familjehemmet och de lokaler som används för vid ordnandet av verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion (familjevårdslagen 263/2015, 22 §).

Stödet för familjevårdaren och tillsynen ligger nära varandra. Grunden för en lyckad tillsyn är att den ansvariga arbetstagaren i välfärdsområdet

vet hur familjevårdaren orkar i sitt arbete. Utifrån klientrespons kan inspektionsbesök göras i familjehem efter behov (familjevårdslagen 263/2015, 22 §). Klientrespons som gäller ambulerande familjevårdare behandlas utan dröjsmål tillsammans med familjevårdaren i fråga och den ansvariga arbetstagaren.

Välfärdsområdet ska vid behov, enligt vad som överenskoms i uppdragsavtalet, för familjevårdare ordna undersökningar av välmående och hälsa. För familjevårdare på heltid ska möjlighet till undersökning av välmående och hälsa ordnas minst vartannat år.

5.4 Tilläggsstöd för en långvarig familjevårdare

Som tilläggsstöd för en långvarig familjevårdare kan vid behov och systematiskt ordnas en kortvarig familjevårdare. Användningen av tilläggsstöd ska avtalas med handledaren inom familjevården.

Tilläggsstödet används i regel för att göra det möjligt för en långvarig familjevårdare att delta i utbildning, arbetshandledning och vid behov för att stödja klientarbetet. Andra eventuella grunder ska diskuteras med den ansvariga arbetstagaren inom familjevården.

5.5 Familjevårdarens anmälningsskyldighet

Familjevårdaren är skyldig att meddela förändringar i familjevården till den ansvariga arbetstagaren i Västra Nylands välfärdsområde. Om det är fråga om en klient som placerats av en aktör utanför Västra Nylands välfärdsområde, ska anmälan också göras till det välfärdsområde som placerat klienten (familjevårdslagen 263/2015, 21 §). Familjevårdaren är skyldig att meddela om bland annat följande ändringar:

- avsikt att ta andra personer i kortvarig eller långvarig familjevård
- hemkommuner för personer som placerats i familjevård
- förändringar som berör familjeförhållandena och omständigheterna inom familjen och hälsa
- planerade ledigheter och arrangemang under dem minst en månad på förhand

- utlandsresor med en person i familjevård
- olycksfall, våldshandlingar och åtgärder som dessa kräver (skriftligt)
- händelser med anknytning till tillväxt, utveckling och säkerhet
- sjukledighet (omedelbart)
- klientens allvarigare sjukdomar, olycksfall och sjukhusvistelse
- avsikt att flytta
- andra eventuella viktiga faktorer som påverkar arbetet som familjevårdare
- vid behov barnskyddsanmälan eller orosanmälan.

Om en anmälan om ändring i omständigheterna fördröjs kan det leda till att ett för stort arvode till familjevårdaren återkrävs.

5.6 Tystnadsplikt och tillgång till information

Familjevårdaren är bunden av livslång tystnadsplikt.

Tystnadsplikten gäller också efter att vårdrelationen har upphört och den binder också familjevårdarens övriga familjemedlemmar. Familjevårdaren har rätt att få sådana uppgifter om den vårdbehövande som är nödvändiga för vården. Familjevårdaren ska förvara klienternas dokument på ett låst ställe. När klientrelationen upphör ska klientdokumenten returneras till den ansvariga arbetstagaren inom familjevården i det välfärdsområde som placerat klienten.

5.7 Ansvar för läkemedelsbehandling

För att arbeta som familjevårdare i uppdragsförhållande förutsätts inte de kunskaper i läkemedelsbehandling som yrkesutbildade personer erhåller genom examen. Läkemedelsbehandlingen grundar sig på en **klientspecifik plan för läkemedelsbehandling, i vilken klientens behov av läkemedelsbehandling och ansvar i anslutning till läkemedelsbehandlingen antecknas.**

Välfärdsområdet ansvarar för att familjevårdaren har fått tillräcklig utbildning i läkemedelsbehandling. Välfärdsområdet ska vid behov säkerställa att familjevårdaren har tillräcklig kompetens i läkemedelsbehandling på det sätt som det anser lämpligt (Säker läkemedelsbehandling, Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2021:7).

Utgångspunkten är att läkemedelsbehandlingen genomförs av en yrkesutbildad person inom social- och hälsovården som är utbildad för den. Det är skäl att överväga att distribuera läkemedel genom dosdispensering på apoteket till exempel om klienten använder många olika läkemedel eller om läkemedelsbehandlingen är särskilt krävande.

6 Avslutande av familjevård

Familjevårdens varaktighet ska bedömas i uppdragsavtalet. Om inte något annat har överenskommits i uppdragsavtalet, kan avtalet sägas upp så att det vid långvarig familjevård upphör att gälla två månader efter uppsägningen och vid kortvarig familjevård en månad efter uppsägningen. Uppsägningen ska meddelas skriftligen. Om familjehemmet eller den vård som ges där konstateras vara olämpliga eller bristfälliga, strävar välfärdsområdet efter att genom arbetshandledning och andra åtgärder höja vårdnivån så att den är förenlig med kriterierna för god vård. Om situationen inte avhjälps inom en skälig tid som placeraren bestämmer, kan uppdragsavtalet hävas omedelbart. Då återbetalar familjevårdaren de arvoden för familjevården som vårdaren fått i förskott.

När en klient inom familjevården avlider upphör uppdragsavtalet att gälla genast. Till vårdaren betalas vårdarvode för 30 dagar. När en person i familjevård avlider ska familjevårdaren omedelbart kontakta den ansvariga arbetstagaren som utsetts för familjevårdaren.

Om långvarig familjevård upphör av orsaker som inte beror på familjevårdaren, med undantag av klientens död, betalas vårdarvode under uppsägningstiden.

7 Ärenden som gäller en klient i familjevård

I serviceplanen avtalas om hur familjevården genomförs. Klienten, dennes anhöriga/närstående, familjevårdaren och kontaktpersonen inom familjevården träffas för att planera inledandet av familjevård. Innan det egentliga uppdragsavtalet ingås rekommenderas att klienten, en anhörig/närstående och familjevårdaren bekantar sig med varandra till exempel genom bekantningsbesök. Om en klient i familjevård eller dennes närstående upptäcker missförhållanden under familjevården, ska de i första hand diskutera dessa observationer med familjevårdaren och vid behov kontakta kontaktpersonen inom familjevården.

7.1 Klientavgift för familjevård

Klientavgiften för familjevård får inte överstiga de faktiska kostnaderna för produktionen av tjänsten. Klientavgifterna för familjevård har fastställts genom beslut av välfärdsområdesfullmäktige i Västra Nylands välfärdsområde i en separat anvisning om klientavgifter i Västra Nylands välfärdsområde.

7.2 Privata tillgångar hos en klient i långvarig familjevård

I serviceplanen avtalar man om skötseln av privata tillgångar för en person i långvarig familjevård. En klient i långvarig familjevård ska ha kvar ett belopp för personligt bruk som uppgår till minst utkomststödets grunddel från vilken andelen för kost dras av. De arbetsinkomster/arbetsandelspenningar som den som placerats i familjevård får förblir i persons eget bruk.

Familjevårdaren för en förteckning över de saker och tillgångar som klienten hämtar med sig till familjehemmet. Det rekommenderas att en klient inom familjevården förfogar över högst 50 euro för personligt bruk åt gången.

För en person i familjevård utses vid behov en intressebevakare, om personen inte själv kan bevaka sina intressen och ta hand om sig själv. För en myndig person eller ett barn under 18 år kan förordnas en intressebevakare som vid sidan av föräldrarna sköter ekonomiska ärenden. Med

intressebevakaren avtalas om användningen av kontot och beloppet för personligt bruk (månadspengar m.m.).

8 Om en klient i familjevård försvinner

Om en klient försvinner ska man agera omedelbart enligt följande modell: Familjevårdaren kontrollerar snabbt utrymmena i hemmet och gården. En anmälan om försvinnande till polisen görs alltid så snart som möjligt via telefonnumret 112. När anmälan om försvinnande görs ska man ange platsen och tidpunkten för försvinnandet, den försvunna personens personuppgifter och signalement. Efter att personen anmälts försvunnen informeras de anhöriga och den ansvariga arbetstagaren inom familjevården om saken. När klienten hittas ska polisen, de anhöriga och den ansvariga arbetstagaren inom familjevården omedelbart underrättas. Klientens försvinnande utreds mellan familjevårdaren och den ansvariga arbetstagaren. Familjevårdaren får det stöd som behövs.

9 Om en klient i familjevård avlider

Om inget annat tillvägagångssätt har avtalats med den behandlande läkaren, ska man agera enligt följande modell:

- Familjevårdaren ringer det allmänna nödnumret 112 och meddelar en misstanke om att klienten avlidit. Ett polisarbetspar kommer till platsen och konstaterar läget. Samtidigt utesluts en eventuell brottsmisstanke. Därefter ser polisen till att den avlidne transporteras till närmaste hälsovårdscentral, där en läkare konstaterar dödsfallet.
- Familjevårdaren ska omedelbart underrätta de anhöriga och den ansvariga kontaktpersonen inom familjevården i välfärdsområdet som utsetts för familjevårdaren. Familjevårdaren får det stöd som behövs.
- I familjehemmet kan ordnas en minnesstund.

Bilaga 1. Fastställande av vårdarvodesklasser

Lättaste vårdbehovet, klass 1	Vårdklass 2	Tyngsta vårdbehovet, klass 3
Klientens funktionsförmåga är nedsatt av fysiska, kognitiva, psykiska eller sociala orsaker och klienten behöver i viss mån omsorg. Funktionsförmågan kan vara nedsatt endast inom något delområde.	Klientens funktionsförmåga är nedsatt av fysiska, kognitiva, psykiska eller sociala orsaker och klienten behöver fortlöpande omsorg. Funktionsförmågan kan vara nedsatt endast inom något delområde.	Klientens funktionsförmåga är nedsatt av fysiska, kognitiva, psykiska eller sociala orsaker och klienten behöver kontinuerligt omsorg. Funktionsförmågan är nedsatt inom flera delområden.
Klienten behöver handledning i vissa dagliga sysslor (till exempel vid bad, påklädning, toalettbestyr, måltider, läkemedelsbehandling, kommunikation).	Klienten behöver handledning i och hjälp med flera dagliga sysslor (till exempel vid bad, påklädning, toalettbestyr, måltider, läkemedelsbehandling, kommunikation).	Klienten behöver mycket vård och hjälp i nästan alla dagliga sysslor.
Klienten behöver i viss mån tillsyn.	Kunden behöver mycket tillsyn.	Kunden behöver ständig tillsyn.
Klienten rör sig antingen helt självständigt eller med hjälpmedel.	Klienten rör sig i huvudsak ledd/övervakad av någon eller behöver hjälp med att röra sig.	Klienten rör sig endast ledd/övervakad av någon eller behöver ständig hjälp med att röra sig.
Klienten kan ha sjukdomar, men de är i balans och kräver ingen kontinuerlig uppföljning.	Klienten behöver daglig vård och/eller uppföljning på grund av sjukdom eller skada.	Klienten kan behöva handledning, tillsyn och vård även nattetid.

Bilaga 2. Arvoden inom familjevården 2024

Direktören för serviceområdet funktionshindersservice 4.1.2023 § 2, nedan med beaktande av indexjustering

Grunder för arvode

Kortvarig familjevård

En del av dygnet

Vårdklass 1–3	11,55 €/h	
Kostnadsersättning (familjevård hemma hos vårdaren)		12,78 €/gång
Reseersättning (familjevård i klientens hem)	0,33 €/km***	

Dygnet runt

Vårdklass 1	90,75 €/dag	
Vårdklass 2	108,26 €/dag	
Vårdklass 2	137,33 €/dag	
Kostnadsersättning (familjevård hemma hos vårdaren)		25,56 €/dag
Reseersättning (familjevård i klientens hem)	0,33 €/km***	

Långvarig familjevård

Vårdklass 1	1 619,30 €/mån.	
Vårdklass 2	2 183,02 €/mån.	
Vårdklass 2	2 642,33 €/mån.	
Kostnadsersättning (familjevård hemma hos vårdaren)		29,28 €/dag
Startersättning högst	3 528,16 €	

Annat

Familjevårdarens deltagande	
i klientmöte/diskussion	51,52 €/gång****
Familjevård i självständighetsfasen	933,65 €/mån.*****

* familjevård hemma hos familjevårdaren eller hemma hos klienten (gäller även bekantnings- eller bedömningsbesök högst 6 gånger)

** familjevård hemma hos familjevårdaren

*** eller enligt den förmånligaste taxan för kollektivtrafik, om familjevårdaren inte har tillgång till egen bil

**** enligt separat överenskommelse, någon annanstans än hemma hos familjevårdaren

***** kostnadsersättning såsom vid långvarig familjevård